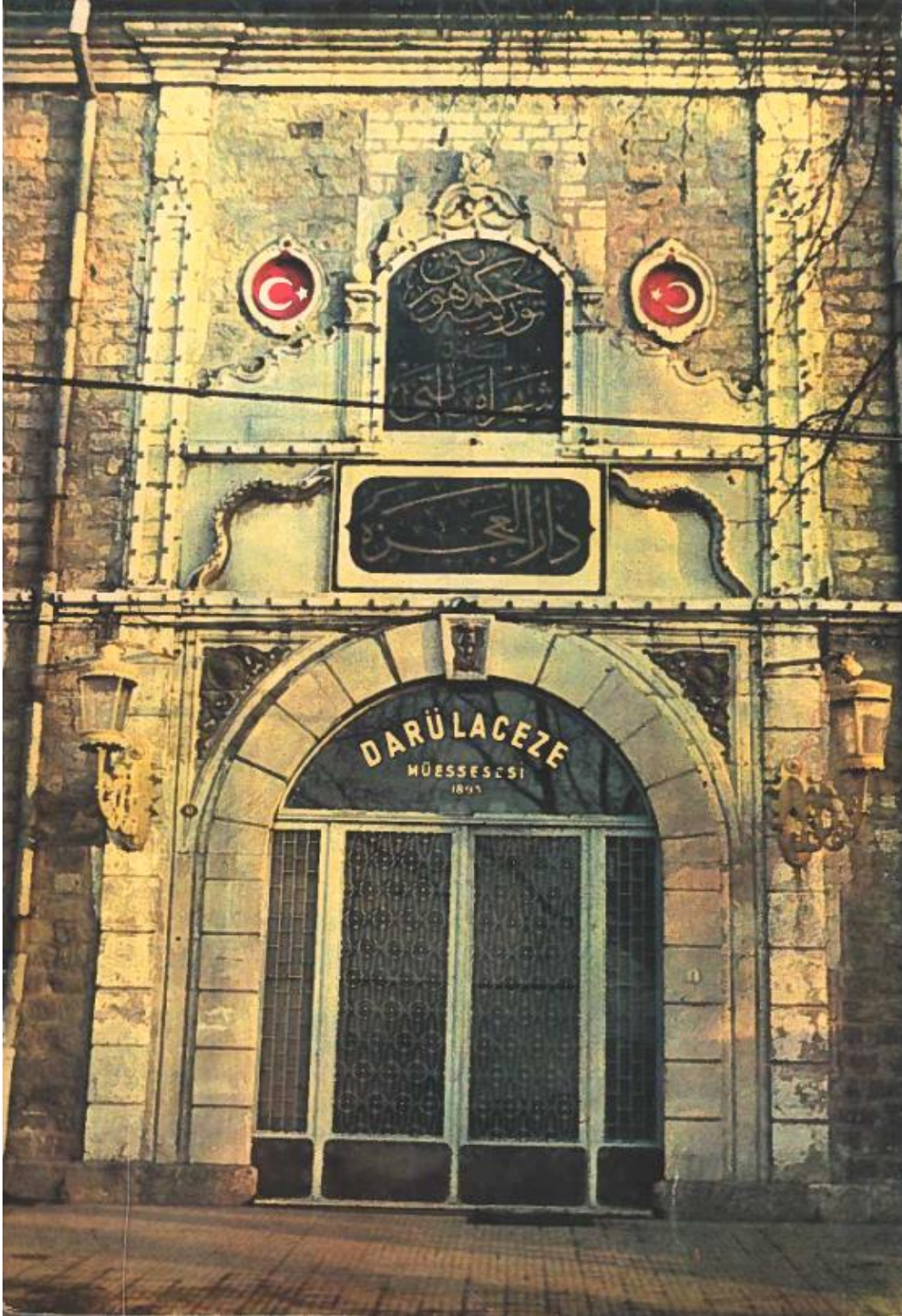

Darülaceze (1895 - 1974)
Reşat Ekrem KOÇU
Darülacezeye Yardım Derneği
İnkılap ve Aka Basımevi
İstanbul 1974

DÂRÜLACEZE

(1895 - 1974)

Yazan :

REŞAT EKREM KOÇU

Yayınlayan :

DÂRÜLACEZE'YE YARDIM DERNEĞİ

VII
DÂRÜLACEZE'YE YARDIM DERNEĞİ

Yazan : İffet Halim ORUZ

DÂRÜLACEZE'YE YARDIM DERNEĞİ

Dârülaceze'ye Yardım Derneğinin kuruluşu, İkinci Dünya Savaşının etkisi altında, Dârülaceze müessesesinin iase sıkıntısı içinde kaldığı 1941 yılına rastlar.

O tarihlerde Vali ve Belediye Başkanlığı ile parti başkanlığı bir şahsın üzerinde bulunuyordu. Bu ödevleri yapmakta olan, merhum Dr. Lütfi Kırdar, C.H.P. nin sosyal kurumlarla ilgilenmesi işini yönetim kurulunda bulunan Hasene Ilgaz'a vermiş bulunuyordu. Gerekli hazırlık çalışmaları yapıldıktan sonra başta merhum Hayri İpar olmak üzere İstanbul'un tanınmış kişileri Dârülaceze'de bir toplantı yaptılar. Müessese ihtiyaçlarının yardım yolu ile sağlanmasını ve bir yardım derneğinin kurulmasını kararlaştırdılar. Aynı gün hayırseverler aralarında (12.625 TL.) toplayarak, İstanbul İş Bankası'nda bir cari hesap açturdılar. Derneğin kurulma formalitesi iki ay kadar sürmüş, bu arada parti sosyal çalışmaları eliyle Dârülaceze'ye çimento, demir, kereste, kömür, yiyecek ve giyecek maddeleri sağlanmıştır. 18/6/1941 tarihinde İstanbul Ticaret Odası toplantı salonunda Hayri İpar başkanlığında yapılan toplantıda «Dârülaceze'ye Yardım Cemiyeti» kurulmuş, ilk yönetim kurulu ödeve başlamış ve başkanlığa Hayri İpar, İkinci Başkanlığa Hayri Arapoğlu, Genel Sekreterliğe Cevat Nizami, Üyeliklere Mithat Nemli ile Sabri Tüten seçilmişlerdir. Bir süre Taksim Sıraselviler'deki Beden Terbiyesi binası içinde toplantılarını sürdüren dernek merkezi, 4. üncü Vakıf Han üçüncü katta 18 No. lu odaya nakledilmiş ise de, çalışmaların Dârülaceze içerisinde yapılması daha uygun görülerek 2/4/1942 tarihli ve 3 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile müesseseye nakledilmiştir.

28/5/1942 tarihinde yapılan Yönetim Kurulu toplantısında ise 1 No. lu karar ile iş bölümünde değişiklik yapılmış Başkanlığa Vali ve Belediye Reisi Dr. Lütfi Kırdar, ikinci başkanlığa Hayri İpar, Genel Sekreterliğe Hayri Arapoğlu seçilmişlerdir.

Başkan Lütfi Kırdar 16/5/1942 tarihinde İstanbul'un tüccar ve zenginlerini Dârülaceze'ye davet ederek ,yapılması düşünülen modern pav-

yon için hayırsever kişilerin bağışta bulunmasını istemiş, çağrıya gelenler ve yönetiminde bulunanlardan Hayri İpar, Sabri Tüten, Mithat Nemli, Armenak Eskiciyan, Vitalis Polikar, Siyon Kardeşler, Burla Biraderler, Suraski Mahdumları, Mihran Gaseroğlu, Mihael Çıkvaşvili 1000 er, Mithat ve İzzet Kavran, Nesim Mizraki 500 er lira olmak üzere ilk yardımları yapmışlardır.

Ancak, Dr. Lütfi Kırdar'ın ödevlerinin ağırlığı dolayısıyla 27/7/1942 tarihinde fiili başkanlıktan ayrılarak onursal başkan olması kararlaştırılmış, dernek başkanlığına tekrar Hayri İpar getirilmiştir. 21/4/1948 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında ise başkanlığa Prof. Dr. Murat Cankat, İkinci Başkanlığa Dr. Bekir Zafir, Genel Sekreterliğe Yaşar Tumbek, Muhasip ve Veznedarlığa Hilmi Naili Barlo, üyeliğe Safiye Erol seçilmişlerdir.

Derneğin 1941 - 1951 yılları arasındaki dönemde çalışmaları Koşuyolu üzerinde bulunan Feridun Paşa Köşkünün Dinlenme Evi olarak tahsisi ve onarımı ile Dârülaceze'deki ilkokula ders ve oyun malzemesi sağlamağa, bağış toplama ve bununla ihtiyaçları karşılamağa yönelmiştir. Bu dönemde en yüksek bağışı yapan bir defada on bin lira veren ve her yıl için 1.200 lira taahhütte bulunan rahmetli Habib Edip'tir. Dinlenme Evi faal duruma girememiş bir süre sonra çocuk hastanesi yapılmak üzere Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devredilmiştir.

Dernek Danıştayın (43 - 214 - 232) sayılı ve 11/9/1943 tarihli kararı üzerine Bakanlar Kurulunun 8/1/1944 tarihli 3 - 262 sayılı kararı ile kamu yararına çalışan dernekler arasına girmiştir.

1951 - 1960 yılları arasındaki çalışmalara gelince, 1954 başlarına kadar bir duraklama döneminden sonra 25/1/1954 tarihli ve 1 sayılı kararla Başkanlığa Prof. Dr. Murat Cankat, 2. Başkanlığa Safiye Erol, Umumi Kâtipliğe Tefik Ali Çınar, Muhasip ve Veznedarlığa Samim Tunali Üyeliğe Dr. Adnan Hün seçilmişlerdir.

Daha sonra Dr. Adnan Hün'ün yerine Faruk Gogo ödev almıştır. Sağlık Bakanlığınca Dârülaceze Rehabilitasyonu için verilen (150.000) lira öncelikle bankaya yatırılmıştır. 30/4/1955 tarihli bir kararla Fatih Hoca Üveys Mahallesi Korkut Ata Sokağındaki 32. No. lu apartman (120.000) liraya satın alınarak kiraya verilmiştir.

Derneğin 1955-1958 yılları arasında duraklıyan çalışmaları 2/11/1958 tarihinde yapılan olağanüstü Genel Kurul toplantısı ile yeniden seçilen Yönetim Kurulu ile tekrar başlamıştır. Bu tarihte başkanlığa Dr. Turgut Babaoğlu, 2. Başkanlığa Safiye Erol, Umumi Kâtipliğe Dr. Mehmet Aktün,

Muhasip üyeliğe Samim Tunalı ve Üyeliğe Nuri Bayar seçilmiştir. 27/11/1959 tarihinde Ankara'da toplanan 1. Sosyal konferans neticesinde İstanbul'da bulunan hayır kurumları arasında bir işbirliği yapılması düşünüldüğünden, 11/4/1960 tarihli ve 36 sayılı kararla Dr. Turgut Babaoğlu ve Dârülaceze sosyal servis ve teşkilâtlandırma bürosu adına Hasene Ilgaz, Vilayet Sağlık Müdürlüğünün toplantılarına katılarak, Dârülaceze'ye Yardım Derneğinin yardım teşekkülleri birliğine katılmasını sağlamışlardır.

25/6/1960 tarihli ve 37 sayılı kararla Dernek hesabının tetkik edilmesi için Timlo Şirketi Kontrolörü Kemal Özbek ile Dernek Kâtibi Ali Başaranoğlu ödevlendirilmiştir. Yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar, Bankadaki paralar bloke edilmiş ve eski yeni hesap ve kayıtları ile makbuz ve evrakların muhafaza altına alınması kararlaştırılmıştır. 11/8/1960 yılında yapılan toplantıda 1. No. lu kararla geçici Yönetim Kurulu seçilmiş, İffet Hlim Oruz, Ruhi Erman, Ali Topuz, Zekeriya Salcı ve Kemal Özbek geçici Yönetim Kuruluna getirilmişlerdir.

Bu geçici Yönetim Kurulu yeni bir ruh ve çalışma düzeni ile Dârülaceze için önemli girişimlerde bulunmaya başlamıştır. Bir taraftan uzunca bir süre çalışmalarına ara vermiş olan eski Yönetim Kurullarının bu aksak çalışmalarından dolayı ihmal edilmiş olan gerek dernekler kanunu, gerekse dernek tüzüğüne göre tutulması gerekli defter ve kayıtlar yeniden düzenlenmiş, diğer taraftan derneğin Dârülaceze'ye daha etkili bir biçimde yardımlarda bulunabilmesi için sağlam gelir kaynakları temini yolunda yoğun çaba ve çalışmalara girişilmiştir.

1960 ile 1973 yılları arasındaki 14 yıllık çalışma dönemi içinde Derneğin olağan Genel Kurul toplantıları sırasıyla 10/12/1960; 13/4/1963; 2/5/1965; 9/4/1967; 6/4/1969; 6/4/1971; 27/3/1973 tarihlerinde yapılmıştır. 17/6/1968 tarihli olağanüstü genel kurul toplantısında da tüzüğün bir maddesi değiştirilmiştir. Derneğin kuruluşundan 27/3/1973 tarihinde yapılan olağan genel kurul toplantısına kadar, yönetim kurulu tüzük gereğince 5 kişiden kurulu olmuş; 27/3/1973 tarihinde toplanan olağan genel kurulda Derneğin 1630 sayılı yeni Dernekler Kanununa uygun duruma getirilmesi için tüzüğünde geniş çapta bir düzenleme ve düzeltme yapılmış ve bu arada Dernek Yönetim Kurulunun 5 kişiden 7 kişiye çıkarılması da tüzüğün bir maddesiyle karar altına alınmıştır.

Bu 14 yıllık süre içinde aşağıda ad ve soyadları yazılı dernek üyeleri Yönetim Kurullarında görev almışlardır :

- 1) İffet Halim Oruz
- 2) Ruhi Erman
- 3) Ali Topuz
- 4) Zekeriye Salcı
- 5) Ulviye Çelikoğlu
- 6) Nazlı Gaspralı
- 7) Baizer Atasun
- 8) Berrin Özbekin
- 9) Leman Kıvılcım
- 10) Şefika Çakmur
- 11) Kemal Özbek
- 12) Şakir Palancıoğlu
- 13) Ayten İlkin
- 14) Şevkiye Harunoğlu

Bu isimlerden İffet Halim Oruz ile Ruhi Erman bütün Yönetim Kurullarında kesintisiz ve sürekli olarak görev almışlar ve İffet Halim Oruz 14 yıl müddetle derneğin Başkanlığını yapmıştır.

Dârülaceze'ye Yardım Derneği Yönetim Kurulu ve Sosyal Kol üyeleri
Dârülaceze bahçesinde.

Dernek bu dönemdeki çalışmalarını :

- a) Dârülaceze kurumunun ihtiyaçlarını karşılamak,
- b) Dârülaceze'de barınan kadın, erkek ve çocuklara çeşitli sosyal yardımlarda bulunmak,
- c) Yoksul kimselere aynî veya nakdî yardımlar yapmak,
- d) Maddî nitelikleri olan yaşlılar için bir Huzur Evi açmak,
- e) Dârülaceze Şefkat İş Hanı yapımına katkıda bulunmak,

esaslarına göre düzenlenmiştir. Derneğin bu dönemde Dârülaceze'ye ve Dârülaceze'de barınanlara yaptığı aynî ve nakdî yardımların tutarı 3 milyon Türk lirasına ulaşmış bulunmaktadır. Konserler, Kermesler, Eşya piyangoları, Yemekler, Çeşitli eğlenceler düzenliyerek sağladığı imkânlarla Gümrük ve Tekel Bakanlığı ile diğer çeşitli kişi ve kuruluşların eşya ve malzeme bağışlarını katarak yardımlarını sürdürmüştür. Bu arada Dârülaceze'yi yurt çapında tanıtmak üzere İÇİMİZDEKİ İŞİK isimli bir film hazırlatarak bütün büyük şehir ve kasabalarımızda gösterilmesi ve böylece Dârülaceze'ye gösterilen yardım ve ilginin gelişmesi, genişletilmesi imkânları sağlanmıştır. Dernek halen Dârülaceze Müdürlüğü ile ahenkli bir iş birliği içinde, bu yüklü kuruluşun meselelerini halletme yolunda ciddi çalışmalarına devam etmektedir. Diğer taraftan, Dernek o tarihte yürürlükte bulunan tüzük gereğince ve genel kurulun verdiği yetkiye dayanarak Bakırköy, Bahçelievler Eski Londra asfaltı 38 numarada kurulu bir binayı satın alarak maddî yetenekleri olan yaşlı vatandaşların her türlü bakım ve tedavilerini yapmak üzere İstanbul Huzur Evi adındaki müesseseyi 1/7/1964 tarihinde hizmete açmıştır. Bu tesisin kuruluşundaki amaç, azgelirli vatandaşlara Dünyanın yeni görüşlerine uygun bir yuva kurmak ve bu suretle Dârülaceze statüsü gereğince kimsesizleri barındırma olanağını genişletmek ve müracaatta bekleyenlere daha geniş imkân sağlamaktır. Dernekçe bastırılıp satılan Huzur madalyalarının bu amaca büyük katkısı olmuştur. O tarihteki İstanbul Valisi Niyazi Akı'da bu tesisin kurulması için önemli teşviklerde bulunmuşlardır. Madalyaların değerlendirilmesinde Ziraat Bankası, İstanbul muhtarları ve İstanbul Kadın Dernekleri üyeleri büyük ölçüde yardımlarda bulunmuşlardır. Hâlen çalışmalarını sürdürmekte olan İstanbul Huzur Evi 9/4/1967 tarihinde toplanan Genel Kurulda alınan bir kararla 1/1/1968 tarihinden itibaren Huzur Evleri Kurma ve Yaşatma Derneği'ne devredilmiştir. Dernek İstanbul Huzur Evi özelliğindeki kurumlar için Türkiye çapında ilk örneği vermiş bulunmaktadır.

Öte yandan Dârülaceze için önemli bir gelir kaynağı olan Karaköy'deki Şefkat İşhanı'nın kuruluşunda da derneğin maddi ve manevî yardımları olmuştur. Dârülaceze'yi tanıtan renkli bir broşür bastırılması; Dârülaceze Şeref salonu'nun tefrişi, hemşireler pavyonu, doktorlar odası, Dârülaceze'ye Yardım Derneği binası ve kadın müstahdemler pavyonunun tefrişi, Dârülaceze rozetinin yaptırılması; müessesenin yatak sayısının artırılması; Pavyonların donatılması gibi çalışmalarda da bu büyük şefkat ve merhamet müessesesine yardım elini uzatan Dârülaceze'ye Yardım Derneği, Dârülaceze'nin genişletilmesi ve hizmetin iyileştirilip mükemmelleştirilmesi konularında çalışmalarına devam etmektedir.

Dernek 27/3/1973 tarihinde yapılan olağan Genel Kurul toplantısında seçilen şu üyelerden kurulu Yönetim Kurulu tarafından yönetilmektedir :

**DÂRÜLACEZE'YE YARDIM DERNEĞİ'NİN
BUGÜNKÜ YÖNETİM KURULU**

İffet Halim Oruz	: Başkan
Baizer Atasun	: II. Başkan
Ruhi Erman	: Genel Sekreter
Şefika Çakmur	: Sayman
Berrin Özbekin	: Vezneci
Ayten İlkin	: Üye
Şevkiye Harunoğlu	: Üye